Hadithi 21

FADHILA ZA KARNE YA KWANZA KATIKA WAJA WEMA

Kutoka kwa Imran bin Huswaein, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie.

1. “Umma Bora ni karne yangu.
2. Kisha wale wanaowafuata
3. Kisha wale wanaowafuata
4. Imran akasema: Sijui alitaja karne mbili au tatu baada ya kizazi chake? -
5. Kisha kutakuwa na watu baada yenu ambao watashuhudia lakini hawatauawa kishahidi.
6. Wanafanya khiyana na hawaaminiki.
7. Wanaweka nadhiri lakini hawazitimizi.
8. Unene na vitambi vitadhihiri kwao[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3650) na Muslim (2535).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

﴿Na wale walio tangulia, wa kwanza, katika Muhajiri na Ansari, na walio wafuata kwa wema, Mwenyezi Mungu ameridhika nao, na wao wameridhika naye; na amewaandalia Bustani zipitazo mito kati yake, wadumu humo milele. Huko ndiko kufuzu kukubwa﴾ [Al-Tawba: 100].

﴿Enyi mlio amini! Msimfanyie khiana Mwenyezi Mungu na Mtume, wala msikhini amana zenu, nanyi mnajua﴾ [Al-Anfal: 27].

﴿ wale ambao hawatoi ushahidi wa uwongo, na pindi wapitapo penye upuuzi, hupita kwa hishima yao﴾ [Al-Furqan: 72].

﴿Wanatimiza ahadi,na wanaiogopa siku ambayo shari yake inaenea sana﴾ [Al-Insan: 7].

Msimulizi

Ni: Imran bin Huswein bin Ubaid al-Khuza’i, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Abu Nujaid, ambaye alisilimu mwaka wa Khaybar pamoja na Abu Huraira, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, na alipigana pamoja na Mtume rehma na Amani zimshukie, vita nyingi. Alitumwa na Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kwenda Basra, ili kuwaafundisha watu wake, Ibn Sirin alisema: “Hatukuona huko Basra yeyote katika masahaba wa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ambaye alikua mbora zaidi kuliko Imran bin Huswein, naye alikuwa ni mwenye kujibiwa dua, wala hakushuhudia fitna.” Alifariki katika mwaka wa hamsini na tatu hijiriya[1].

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anafahamisha kuwa watu bora zaidi ni maswahaba wake wanaoishi zama zake, kisha wanaowafuata na wafuasi wao baada yao. Kisha Mtume, amani iwe juu yake, akaeleza kuhusu upotovu wa wale walio baada ya karne hizo bora, na akataja kwamba wanadharau ushahidi, wanasaliti amana, na hawatimizi yale wanayojiwajibishia, na watakua na athari ya kupenda dunia na starehe yake.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abu Naim (4/2108), “Al-Isti-fa’ fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (3/1208), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Atheer (4/269), “Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba” cha Ibn Hajar (4/584).

Ufahamu

1 Anafahamisha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuwa watu bora na wenye daraja ya juu zaidi ni watu wa zama zake miongoni mwa waumini, na hao ni maswahaba zake waliokutana naye na kumuamini na wakafa juu ya Uislamu, na wakabeba majukumu mazito ya kuwaita watu kwa Mwenyezi Mungu na kubeba bendera ya Uislamu na jihadi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na kumnusuru Mtume wake, rehma na amani zimshukie.

Na Mwenyezi Mungu Mtukufu amewasifu katika Kitabu chake katika sehemu zaidi ya moja, kama kauli yake: “Na wale walio tangulia, wa kwanza, katika Muhajiri na Ansari, na walio wafuata kwa wema, Mwenyezi Mungu ameridhika nao, na wao wameridhika naye; na amewaandalia Bustani zipitazo mito kati yake, wadumu humo milele. Huko ndiko kufuzu kukubwa” [Al-Tawba: 100]. Na alisema katika Aya nyingine kwamba amewasamehe na akawa radhi nao. Bali, Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili, aliyafasiri maneno ya Allah Aliye juu: “Sema: Alhamdu Lillahi! Kuhimidiwa ni kwa Mwenyezi Mungu! Na amani ishuke juu ya waja wake alio wateuwa” [An-Naml: 59] Akasema Ibn Abbas: “Ni Maswahaba wa Muhammad Swalla Allaahu alayhi wa sallam, aliwachagua kwa ajili ya Mtume wake”[1]

2 Kisha inakuja baada ya Maswahaba katika wema na ubora: wale waliokuja baada yao miongoni mwa Tabi’iyn, ambao waliwatambua Maswahabah na wakajifunza kutoka kwao, na wakachukua kutoka kwao Kitabu cha Mwenyezi Mungu Mtukufu na Sunnah za Mtume wake, rehma na amani zimshukie, na wakafikisha kutoka kwao maneno yao katika tafsiri, elimu ya sheria na tauhidi.

3 Kisha wafuasi wa Tabi’iyn waliobeba ujumbe na kufikisha elimu na wakaandika Sunnah, na Mwenyezi Mungu Mtukufu akaueneza Uislamu kupitia wao, na dini ikaenea sehemu zote za ardhi.

Na Mwenyezi Mungu Mtukufu amewasifu kila mtu na akasema kuhusu Maswahabah: “Wapewe mafakiri Muhajiri walio tolewa majumbani mwao na mali yao kwa ajili ya kutafuta fadhila kutoka kwa Mwenyezi Mungu na radhi zake, na wanamnusuru Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Hao ndio wa kweli (8) Na walioandaa maskani zao na Imani yao kabla yao, wanawapenda walio hamia kwao, wala hawaoni choyo katika vifua vyao kwa walivyo pewa (Wahajiri), bali wanawapendelea kuliko nafsi zao, ingawa wao wenyewe ni wahitaji. Na mwenye kuepushwa uchoyo wa nafsi yake, basi hao ndio wenye kufanikiwa” [Al-Hashr: 8, 9]. Na Amesema Mwenyezi Mungu kuhusu Tabi’iyn na wafuasi wao: “Na walio kuja baada yao wanasema: Mola wetu Mlezi! Tughufirie sisi na ndugu zetu walio tutangulia kwa Imani, wala usijaalie ndani ya nyoyo zetu undani kwa walio amini. Mola wetu Mlezi! Hakika Wewe ni Mpole na Mwenye kurehemu” [Al-Hashr: 10].

---

1 “Jami’ al-Bayan fi Ta’wil al-Qur’an” cha al-Tabari (19/482).

4 Kisha, Imran bin Huswein, radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akatia shaka iwapo Mtume, swala na salamu zimshukie, ametaja karne nyingine baada yao, au alikomea karne mbili zilizopita za wafuasi na wafuasi wao, na riwaya nyingi zilikuja bila shaka na kuingizwa kwa karne ya tatu.

5 Kisha akasema, amani iwe juu yake, yatakayodhihirika katika umma wake miongoni mwa ufisadi na uovu. Ambapo katika ummah wake baada ya karne hizo kutakuwa na watu ambao watatangulia kutoa ushahidi bila ya kutakiwa kwao, na hii si kwa sababu ya shauku yao ya kutoa shuhuda na kutimiza haki, bali ni kwa sababu ya kupuuzia ushahidi, na ushahidi wao ni wa uwongo na batili, na hilo linashuhudiwa na riwaya ya Ibn Masoud Mwenyezi Mungu awe radhi naye, katika Hadithi ambayo Mtume kasema: "Kisha watakuja watu ushahidi wa mmoja wao utatangulia kiapo chake, na kiapo chake ndio utakuwa ushahidi wake"[1], kumaanisha kuwa hawatauthamini ushahidi na hawajali kuwa wao ni miongoni mwa watu wanaofaa kutoa ushuhuda au laa. Ama wale wanaowahi kutoa ushuhuda ili kusimamisha uadilifu na kuwaunga mkono waliodhulumiwa, hao ndio mashahidi bora zaidi, kama alivyosema Mtume, amani iwe juu yake: "Je, niwaambieni mbora wa wanaotoa ushahidi? anayekuja na ushuhuda wake kabla ya kuombwa")[2].

6 Miongoni mwa sifa zao ni kusaliti amana, basi watu hawawaamini kwa damu zao, heshima, au mali zao.

7 Sifa zao zingine ni kutotimiza yale waliyojifaradhishia kwa Mwenyezi Mungu au kwa watu. Ikiwa mmoja wao aliweka nadhiri ya kumtii Mwenyezi Mungu Mtukufu au aliahidi kitu kwa mtu, basi anaivunja na haitekelezi.

Na sifa hizi walizo nazo ni sifa za wanafiki ambao Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam aliwaambia kuhusu tabia zao katika kauli yake: "Alama za mnafiki ni tatu: akisema anasema uwongo, na akifanya ahadi anaivunja, na akiaminiwa anafanya khiyana"[3].

8 Vile vile sifa yao nyingine ni kuipenda sana dunia na kuing'ang'ania, mpaka ikadhihirika kwenye miili yao, wakashiba na wakanenepa, jambo ambalo ni dalili ya kughafilika na kujishughulisha na starehe za dunia. Hii haimaanishi kwamba kila mtu mnene ameghafilika au hana maadili, au kwamba kila mnafiki fisadi ni mnene. Bali ni kwa mara nyingi, na kinachokusudiwa ni kuelezea namna wanavyoipenda dunia na kujishughulisha nayo.

---

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2652) na Muslim (2533).
2 Imesimuliwa na Muslim (1719).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (33) na Muslim (59).

Mafunzo

1. Ni wajibu kwa kila mlinganiaji, mlezi, na msimamizi kupandikiza ndani ya nyoyo za watu mapenzi ya Maswahaba, Mwenyezi Mungu awawie radhi, na kuwaheshimu.

2. Muislamu anatakiwa asome wasifu wa Maswahabah na habari zao, na afuate maadili na imani yao, kwani wao ni kama alivyoeleza Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awe radhi nao: "Wameweka mihimili ya dini, na amewausia Waislamu wafanye bidii mpaka njia zake zisafishwe, sababu zake zikaimarishwa, zikadhihiri fadhila za Mwenyezi Mungu, na dini yake ikatulia, na bendera zake zikadhihirika, na Mwenyezi Mungu akaidhalilisha shirki, akaondosha wakuu wake, na akaifuta nguzo, na neno la Mwenyezi Mungu likawa juu zaidi, na neno la wale waliokufuru ni la chini kabisa. Sala, rehema na baraka za Mwenyezi Mungu ziwe juu ya roho hizo safi na zilizoinuliwa, kwani katika maisha walikuwa vipenzi wa Mwenyezi Mungu, Na walikuwa hai hata baada ya kufa kwao, Na kwa waja wa Mwenyezi Mungu walikuwa wakweli, wakaondoka kwenda kwenye ulimwengu mwingine kabla ya kuufikia, na wakaiacha dunia wakiwa bado wamo ndani yake"[1].

3. Kamwe usiwadharau au kuwatukana Maswahaba; Hao ni maswahaba wa Mtume na wasomi wa viumbe baada ya Mitume.

4. Ni salama kwako na dini yako kujiepusha na fitna kutokana na fitna zilizotokea baina yao. Kwa kuwa ni wafasiri waliosamehewa.

5. Dalili ya Imani ni mapenzi ya Maswahaba, na dalili ya unafiki ni kuwachukia. Kwa hiyo jichunguze, je wewe ni Muumini au mnafiki?

6. Soma wasifu wa wafuasi wa Ummah, ili upate yakini jinsi walivyo kuwa watu bora zaidi baada ya Mitume na maswahaba.

7. Inabidi uwe radhi na maswahaba wa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na uwarehemu wale wanaowafuata kwa wema na kuwafuata, na muombe Mwenyezi Mungu Mtukufu akuunganishe pamoja nao na pamoja na Mtume, rehma na amani zimshukie, peponi.

8. Miongoni mwa uaminifu wa kielimu, kuonesha shaka au kosa lako katika jambo fulani, badala ya kuwa na kiburi na kubishana, basi utapotosha na kupotoshwa.

9. Ushahidi ni jambo kubwa na ni hatari kubwa, basi jihadhari na kudharau jambo lake. Ikiwa kitu kiko wazi kama jua na unastahiki kufa kishahidi, basi fanya hivyo, vinginevyo usifanye.

10. Hadithi hii haipingani na kuharakisha kutoa ushahidi juu yale unayoyajua kwa yakini. Usingoje mtu aliyeonewa aitwe ili atoe ushahidi, bali fanya haraka kutoa ushahidi, hasa ikiwa hakuna anayeweza kuchukua nafasi yako.

---

1 "muruj aldhahabi" cha Al-Masoudiy (1/ 371).

11 Kamwe usivunje amana; Mwenyezi Mungu Mtukufu kaiharamisha, na akasema, Utukufu ni wake: “Enyi mlio amini! Msimfanyie khiana Mwenyezi Mungu na Mtume, wala msikhini amana zenu, nanyi mnajua” [Al-Anfal: 27].

12 Miongoni mwa kuifanyia khiana amana: ni mfanyakazi kukosa umahiri katika kazi yake, kudanganya katika mitihani, kudanganya katika kununua na kuuza na kufanya miamala, na kuwahadaa wagonjwa kulipa pesa nyingi sana kwa jambo lisilo la lazima.

13 Kutimiza ahadi ni miongoni mwa Ishara na maadili ya Waumini, Mwenyezi Mungu aliyetukuka amesema: “Wale ambao wanatimiza ahadi ya Mwenyezi Mungu, wala hawavunji maagano” [Al-Ra’d: 20]. Jipambe kwa sifa za Waumini, na jiepushe na sifa za wanaafiki.

14 Nadhiri haipendezi, kwa sababu unajiwajibishia jambo ambalo hukufaradhishiwa katika Shari’ah, bali unajiwajibisha na kujitwika. Lakini ukiweka nadhiri ni lazima uitimize. Amesema Mwenyezi Mungu: “Na watimize nadhiri zao” [Al-Hajj: 29].

15 Wala msijishughulishe na anasa na matamanio ya dunia, bali tumia njia ya halali katika kutafuta chakula ambacho kitaboresha nguvu na ujiepushe na haramu. Kujishughulisha na dunia ni dalili ya kujitenga na dini.

Amesema mshairi:

Mabwana wa watu na watukufu ni Muhajirina na Ansari = wamewaongoza watu kwenye Sharia ya Uislamu na kuifuata

Kila mwenye moyo mwema amekubali sheria ya Kiislamu na inahusisha kumcha na kumnyenyekea.

Hawa Waislamu wana nguvu na wakakamavu kwa adui wao katika vita na wanamletea madhara kila mmoja

Sifa hizi ni tabia iliyotulia katika nafsi zao, kwa hiyo wamezaliwa nayo, kwani maumbile mapya ni upotovu wa upotofu.

Watu hawajali maumivu ya mikono yao = wakati wa kutetea, na wala hawadhoofiki kwa maumivu wayapatayo.

Waislamu ni watangulizi katika mambo ya kheri, na kila anayepata sifa hiyo ni mfuasi wao na anaathiriwa nao.

Ni wanyenyekevu na hawafanyi kiburi wanaposhinda, wala hawasikii woga au hofu wakati wa shida.

Ni watu wa heshima na wenye kusamehe = lakini wanapolinda na kupambana huwa wakali.

Waislamu wanayo sifa ya kutosheka, na Qur’ani Tukufu iliwasifu na kulithibitisha hilo.

Kwa hiyo wao ndio bora katika watu katika nyakati nzuri na mbaya, katika amani na vita, kwa mzaha na kwa bidii.

Waislamu ni watiifu kwa Mtume mwongofu = na msaada wao kwake haukudhoofika wala kurudi nyuma.

Mtukufu Mtume ni mlinzi dhidi ya upotofu, na mifarakano inayowakumba wengine.